

MEVLÜT UZUNÖNER
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Mali Hukuk Anabilim Dalı

VERGİ HUKUKUNDA İZAHA DAVET KURUMU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İZAHA DAVET KURUMUNUN KANUNİ TEMELLERİ, HUKUKİ NİTELİĞİ VE ÜLKEMİZDE İZAHA DAVET KURUMUNA BENZER GEÇMİŞ DÜZENLEMELER

1. İzaha Davet Kavramı ve İzaha Davet Kurumunun Kanuni Temelleri, Gerekçesi, Amacı ve Kapsamı	5
1.1. İzaha Davet Kavramı.....	5
1.2. İzaha Davet Kurumunun Kanuni Temelleri, Amacı ve Kapsamı .8	
1.2.1. İzaha Davet Kurumunun Kanuni Temelleri	8
1.2.2. İzaha Davet Kurumunun Amacı	17
1.2.3. İzaha Davet Kurumunun Kapsamı.....	21
2. Ülkemizde İzaha Davet Kurumuna Benzer Geçmiş Düzenlemeler . 23	
2.1. Servet Beyanı	23
2.2. Gider Esası	25

2.3. Ortalama Kâr Haddi ve Asgari Gayrisafi Hâsılat Esası.....	27
2.4. Hayat Standardı Esası.....	29
2.5. 4008 Sayılı Kanunla VUK'un 30'uncu Maddesine Eklenen 7'nci Bent	30
3. İzaha Davet Kurumunun Hukuki Niteliği.....	31
3.1. İzaha Davet Kurumunun Tarh Usulleri ile Olan İlişkisi	32
3.1.1. Tarh İşlemi ve Türleri	32
3.1.2. İzaha Davet Sonucunda Mükellefin Verdiği Beyanname Üzerinden Gerçekleştirilen Tarhiyat Türünün Tespiti Sorunsalı.....	35
3.2. İzaha Davet Kurumunun Denetim Yolu Olup Olmadığı Sorunsalı ve Denetim Yolları ile Olan İlişkisi.....	38
3.2.1. Yoklama ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması....	39
3.2.2. Vergi İncelemesi ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması.....	40
3.2.3. Arama ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması	45
3.2.4. Bilgi Toplama ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması.....	48
3.3. İzaha Davet Kurumunun İdari Çözüm Yolu Olup Olmadığı Sorunsalı ve İdari Çözüm Yolları ile Olan İlişkisi	52
3.3.1. Uzlaşma ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması	52
3.3.2. Hata Düzeltme ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması.....	55
3.3.3. Cezalarda İndirim ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması.....	56
3.3.4. Pişmanlık ve İslah ile İzaha Davet Kurumunun Karşılaştırılması.....	58
3.4. Değerlendirme ve Görüşümüz	62

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRK VERGİ HUKUKUNUN BİRTAKIM
ANAYASAL TEMELLERİ AÇISINDAN İZAHA
DAVET KURUMU

1. Verginin Yasallığı İlkesi	65
1.1. Genel Olarak	65
1.2. Verginin Yasallığı İlkesinin Boyutları	66
1.3. Verginin Yasallığı İlkesi Doğrultusunda İzaha Davet Kurumunun Değerlendirilmesi	68
2. Yasal İdare İlkesi	73
2.1. Genel Olarak	73
2.2. İzaha Davet Kurumunun Yasal İdare İlkesi Doğrultusunda Değerlendirilmesi	74
2.2.1. Kanun'da Öngörülen Yetkinin Kapsamının Genel Düzenleyici Bir İşlemlle Daraltılmasının Değerlendirilmesi	74
2.2.2. 482 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde Hukuka Aykırılığı Açık Olan Hususların Kapsama Alınmasının Değerlendirilmesi	75
3. Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi	76
3.1. Genel Olarak	76
3.2. İzaha Davet Kurumunun Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi Doğrultusunda Değerlendirilmesi	80
4. Eşitlik İlkesi	84
4.1. Genel Olarak	84
4.2. İzaha Davet Kurumunun Eşitlik İlkesi Doğrultusunda Değerlendirilmesi	90
4.2.1. Haklarında Ön Tespit Gerçekleştirilen Mükelleflerin İzaha Davet Edilmeleri Konusunda İdarenin Takdir Yetkisinin Bulunup Bulunmadığı Sorunsalının Değerlendirilmesi	91

4.2.2. İzaha Davet Kurumunun Kapsamına İlişkin Eşitsizliklerin Değerlendirilmesi.....	97
4.2.3. Bir Takvim Yılında Kullanılan Sahte veya Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Tutarına İlişkin Düzenlenen Sınır ile Toplam Mal ve Hizmet Alışları İçin Öngörülen Oranın Değerlendirilmesi.....	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İZAHA DAVET KURUMUNUN UYGULAMA PROSEDÜRÜ VE SONUÇLARI

1. Genel Olarak İzaha Davet Uygulaması.....	103
2. İzaha Davet Uygulamasının Şartları	104
2.1. Konu Yönünden Şartlar.....	104
2.1.1. Genel Olarak.....	104
2.1.2. Sahte veya Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Kullanılması Durumunda Mükelleflerin İzaha Davet Edilmesi	111
2.2. Usul Yönünden Şartlar.....	118
2.2.1. Ön Tespit Şartı.....	118
2.2.2. Ön Tespitin Şartları	121
2.2.2.1. Vergi İncelemesine Başlanılmamış ya da Takdir Komisyonuna Sevk Edilmemiş Olma Şartı.....	121
2.2.2.2. Mükellef Hakkında İhbarda Bulunulmamış Olması Şartı	123
2.3. Kişi Yönünden Şartlar	124
2.4. Zaman Yönünden Şartlar	127
3. İzaha Davet Yazısının İçeriği ve Tebliği.....	129
4. İzaha Davet Uygulamasının Sonuçları.....	134
4.1. Mükellefin Herhangi Bir İzahta Bulunmaması Durumu	135
4.2. İzahta Bulunulması Durumunda İzahın Değerlendirilmesi.....	142

4.2.1. Verginin Ziyaa Uğratılmadığına İlişkin Yapılan İzahın Kabul Edilmesi Durumu.....	147
4.2.2. Verginin Ziyaa Uğradığını Destekler Nitelikte İzahta Bulunulması Durumu	148
4.2.3. Verginin Ziyaa Uğramadığına Dair Yapılan İzahların Komisyon Tarafından Yeterli Görülmemesi Durumu....	150
4.3. Mükellefin Sehven İzahta Davet Edilmesi Durumu.....	155
4.4. Verilen Beyanname Üzerine Ödeme Koşullarının Yerine Getirilmemesi Durumu	155
4.5. İzahta Davete İlişkin Verilen Beyannamelere ve İdarenin Değerlendirmesine Karşı Başvurulabilecek Adli ve İdari Yollar.....	156
4.5.1. Adli Yollar Bakımından Değerlendirme.....	156
4.5.2. İdari Yollar Bakımından Değerlendirme	166
SONUÇ	171
KAYNAKÇA.....	185